

Q Vriendenkring

*Maandblad van de Nederlandse Quakers.
Het Religieus Genootschap der Vrienden
94^e Jaargang, nr. 2 februari 2023*

Elzenkatjes bloeien, levenskracht in het voorjaar

De Vriendenkring

ISSN: 0167 – 3807

Maandblad van het Religieus Genootschap der Vrienden (Quakers)

Abonnementsprijs: Nederl.: **€30,00 per jaar**
Europa en Wereldwijd **€75,00 per jaar**
Email abonnement (PDF) €5,00 per jaar

Deze Vriendenkring is gedrukt op milieuvriendelijk papier met deze drie certificaten

Het gebeurt helaas weleens dat abonnees vergeten te betalen. Maak daarom van de betaling van het abonnement een periodieke overmaking.

Bankrekening: **NL65 TRIO 0212 3772 64**

t.n.v. Quakers met vermelding van 'Abonnement De Vrienden-kring'.

Voor buitenland: (BIC) TRIONL2U. Nieuwe abonnees, adreswijzigingen en betalingen email: vriendenkringredactie@gmail.com

Redactieleden:

Eindredactie: Sytse Tjallingii, Van Nispensingel 5, 8016 LM, Zwolle, tel. 038-4608461 / 06-40030923.

Email: vriendenkringredactie@gmail.com,

Schrijver: Hylkia Nieuwerth

Redactielid: Els Ramaker

Correctie: Hylkia, Els en Frieda Oudakker.

Voor abonnees met gezichts- of leesproblemen was er een gesproken versie van De Vriendenkring. Als je hier behoefte aan hebt neem dan contact op met de redactie.

Kopij voor De Vriendenkring is heel erg welkom voor de 15^e van iedere maand! (Tenzij anders afgesproken).

De Vriendenkring staat in kleur op de website, waar je nog een schat aan aanvullende en actuele informatie over de Quakers vindt. Bezoek daarom geregeld de Quaker website: www.Quakers.nu

De Nederlandse Quakers hebben, naast de website quakers.nu (waarop de Vriendenkring te vinden is), een Facebookpagina "Quakers Nederlandse Jaarvergadering" voor berichten en een besloten Facebookgroep "Nederlandse Jaarvergadering" voor onderling gesprek, ook met Vriendenkring-abonnees. Lid word je met de betreffende knop op [facebook.com/groups/820840817925912](https://www.facebook.com/groups/820840817925912)

In dit nummer:

De Algemene Vergadering	3
Retraite: Met Hart en Ziel	3
Van de redactie	4
Leg je vinger op mijn lippen	5
In Memoriam Hannemieke Stamperius	6
Hannemieke Stamperius	7
De Stilte	9
Binnen in de stilte.....	10
Wat is Ubuntu?.....	12
Martin Luther King Jr. dag	13
Het Vredesgetuigenis	16
In de bres voor het klimaat	18
Lützerath en de bruinkool	21
Werken aan Vrede.....	22
Mijn Quakerleven verrijken?.....	25
Een Quaker over Israël en Palestina.....	26
De slavernij repareren.....	30
Beveiligingsgegevens van Europa	32
Vrienden in het hele land	34
Waar zijn Quakerbijeenkomsten?	35
De rivier stroomt uit de bron	36

De Algemene Vergadering

van de Nederlandse Quakers. Noteer in je agenda in het ons zo vertrouwde Natuurvriendenhuis de ‘Bosbeek’ bij Bennekom 12 – 14 mei.

Retraite: Met Hart en Ziel

Je kunt je nog opgeven voor de Quaker-retraite in het weekend van 10, 11 en 12 maart 2023 in de Abdijhoeve Bethlehem in Doetinchem bij de monniken van het Willibrordklooster. Het inspirerende thema is: “Met Hart en Ziel”. We willen jullie vragen om je zo snel mogelijk op te geven bij Marlies Tjallingii, marliestjallingii@home.nl of telefonisch 06-23869715. Er is nog plaats voor enkele deelnemers.

Van de redactie

Als ik het nieuws van de laatste tijd door me heen laat gaan en die in de stilte van de meetings en gespreksgroepen laat bezinken, gaat er een diep gevoel door me heen van de stroom die uit levensbron komt. Ik denk dat elke actie van mensen die betrokken en bewust zijn van de waarden van deze wereld een uiting is van deze levensstroom. Er zijn zoveel jonge en ook oudere mensen naar de bruinkoolmijnen van Lützerath gegaan. Het is een belangrijk teken dat er in brede kring een sterke wil is om voor de belangrijke waarden als duurzaamheid, leefbaarheid voor toekomstige generaties zich persoonlijk in te zetten.

In het gesprek na de meeting van de Midden en Zuid Nederlandse Quakers kwam het gesprek op de enorme verspilling van energie in de Commanderie waar we onze bijeenkomsten houden voor een heel klein bedrag aan huur. Het werd als 'middeleeuws' benoemd. Er kwam een sterke betrokkenheid naar voren en tal van concrete maatregelen werden voorgesteld. We zouden zelfs uit ons eigen budget voorzietramen, radiator folie, radiatorventilatoren kunnen aanschaffen en installeren zodat andere groepen er van meeprofiteren. Als we infraroodpanelen (die we thuis hebben) mee zouden brengen zouden we kunnen onderzoeken hoe we de ruimte anders kunnen verwarmen. Of zodat de verwarming voor ons helemaal niet meer aan hoeft. Ook hier dus weer die sterke betrokkenheid en vastbeslotenheid om in elk geval in onze eigen directe omgeving alles te doen wat we kunnen om de klimaatopwarming tegen te gaan.

Het maakt een groot verschil of ik hierbij 'de vinger op mijn lippen' leg (zie blz .5 van deze Vriendenkring). En dat ik nog meer echt luister naar anderen.

Het citaat van Martin Luther King zegt het zo:

"Duisternis kan geen duisternis verdrijven, enkel het licht is daartoe in staat. Haat kan geen haat verdrijven, enkel de liefde is daartoe in staat."

Hoe ik dit doe is heel belangrijk voor mijn eigen levensstroom, mijn energie, mijn bescheidenheid, maar ook mijn actiebereidheid.

In deze Vriendenkring artikelen over wat we in de stilte kunnen ervaren en hoe dit ons kan motiveren om ons voor vrede, de aarde, en rechtvaardigheid in te zetten.

Laat het leven stromen, ook al heb je nog zoveel angsten en boze gedachten, zet je met liefde en geduld in voor de vrede in deze mooie wereld.

Sytse Tjallingii (redacteur)

Leg je vinger op mijn lippen

Ingezonden door Lucas de Groot

Voor het 150 jarig jubileum van Vrijzinnigen Nederland (voorheen NPB), zong het zang duo Maartje & Kine een prachtig lied. Voor ons Vrienden is het ook zeer toepasselijk! Ze speelden ook op Oerol.

*Leg je vinger op mijn lippen
Leer me zwijgen tot ik weet
wat ik eigenlijk wil zeggen
maar wat ik steeds weer vergeet.
Leg je handen op mijn oren en
leer mij luisteren naar mezelf
voordat ik mijn oordeel
over anderen heb geveld.
Zoek met mij de juiste woorden
voor onze liefde en onze angst.
Voor wat we verleerden en verloren
want wat ik lief heb maak me het bangst.
Aai mijn vuisten tot ze ontspannen
laat mijn handen opengaan.
Ik wil niet stelen, maar ontvangen
ik wil strelen en niet slaan.
Kus de rimpels uit mijn voorhoofd
jaag de duivel uit mijn borst
leer me hoe ik brood moet breken
leer me proosten zonder dorst.
Zoek met mij de juiste woorden
voor onze liefde en onze angst
voor wat we verleerden en verloren
want wat ik lief heb maakt me het bangst.
Ze zeggen dat in deze tijd
de wereld steeds kleiner wordt.
Wil je met me wakker blijven,
dit leven duurt al zo kort.
Totdat ik beter weet waar ik naar verlang.*

In Memoriam Hannemieke Stamperius

(12-09-1943 – 22-11-2022)

Door Marianne IJspeert

Hannemieke is op 18 maart 2007 lid geworden van de Amsterdamse Maandvergadering (Minuut AMV 07/13). Ze had de Quakers leren kennen in Groot-Brittannië en die ontmoeting heeft ze beschreven in haar boek *De Heiligwording van Berthe Ploos*, dat ze schreef onder haar pseudoniem Hannes Meinkema. Voor ze ons op het spoor kwam, was zij betrokken bij de geloofsgemeenschap die in de Amstelkerk bijeenkwam, destijds onderdeel van de Protestantse Gemeente Amsterdam.

Hannemieke kon in discussies scherpzinnig en principieel uit de hoek komen. Ze had bijvoorbeeld grote bezwaren tegen de opvattingen van een reizende Amerikaanse Vriend, die eens per jaar een lezing bij ons hield. Aan haar fysieke houding tijdens de stilte kon je merken dat ze haar pijn, ten gevolge van een botziekte, de baas probeerde te blijven. Zoals in andere in memoriams beschreven is, heeft ze zichzelf vanuit die ervaring ontwikkeld tot pijncoach. Ze was zeer veelzijdig en erudiet.

Zij liet haar lidmaatschap in 2017 overschrijven naar Cumberland Area Meeting, een maandvergadering in Groot-Brittannië, na voor haar onoverkomelijke gebeurtenissen binnen de Literatuurcommissie en de landelijke organisatie (Minuut AMV 17/13).

Tijdens de Lockdown vanwege de Covid-epidemie heeft Jan de Winter haar nog enkele keren gesproken. Zij was toen al slecht ter been en met haar invalidervoertuig naar de Meeting komen was de laatste jaren niet meer haalbaar.

Jan, Marie-José en ik waren aanwezig bij de afscheidsbijeenkomst in de Uilenburgersjoel op 6 december jl. als eerbetoon aan haar leven.

In onze herinnering leeft ze voort als een gepassioneerde Vriend die op latere leeftijd haar religieus thuis bij ons vond.

Hannemieke Stamperius

(1943-2022)

Zij bereidde de weg voor andere vrouwen in de literatuur

Bron: Iris Pronk, *Trouw* 25 nov. 2022

Quaker en Schrijfster Hannemieke Stamperius alias Hannes Meinkema is overleden. Als vrouw stond ze in de jaren zeventig minstens 1-0 achter in de literatuur. Daarom besloot zij te publiceren onder een mannelijk pseudoniem: Hannes Meinkema. Wie is dat toch, vroegen critici zich af in het begin. Ze bereidde de weg voor andere vrouwen in de literatuur. Ze werd beroemd met de feministische cultroman *En dan is er koffie* (1976), haar derde boek. Dit boek gaat over het slordige leven van hippie-lerares Rosa, vol vuile was, lege jeneverflessen en seks. Rosa worstelt met zichzelf, met seksistische rolpatronen en haar burgerlijke ouders. Het werd een bestseller. Critici prezen Meinkema's heldere, felrealistische stijl. In die categorie viel wellicht ook het uitdoen en inbrengen van tampons. Meinkema beschreef die alledaagse handelingen als een van de eersten in de literatuur. Stamperius keek later niet graag terug op haar grote jaren-zeventig-succes. "Dat boek voelt als van een lang vervlogen incarnatie", zei ze in 2009. Daarna schreef ze meer dan dertig andere boeken over uiteenlopende thema's als feminisme, literatuur en religie. In 1989 kreeg ze de Annie Romein-Verschoorprijs, omdat haar boeken volgens de jury 'ontelbare individuele vrouwen herkenning en stof tot nadenken' gaven. Stamperius was gepromoveerd in de Nederlandse letterkunde en een echte intellectueel. Haar fijn analyseerde ze hoe seksistisch de literaire kritiek was. Mannelijke recensenten gooiden de boeken van vrouwelijke auteurs op één hoop, terwijl ze het werk van mannelijke schrijvers breed uitmaten in de krant.

Vrouwen-oeuvre volgen vaak het leven van de schrijfster. Zo gaat 'Moeders kindje' (1992) over de adoptie van haar dochter Vita uit Brazilië. Stamperius was in 1987 een van de eerste alleenstaande adoptieouders in Nederland, een pionier op dit gebied. Na 2007 ging ze abstracte landschappen schilderen en legde zich toe op pijncoaching. Zelf leed ze jarenlang aan een pijnlijke botziekte. Stamperius overleed in haar slaap op 22 november in haar woning in Amsterdam. Ze is 79 jaar geworden.

Citaten van Hannemieke:

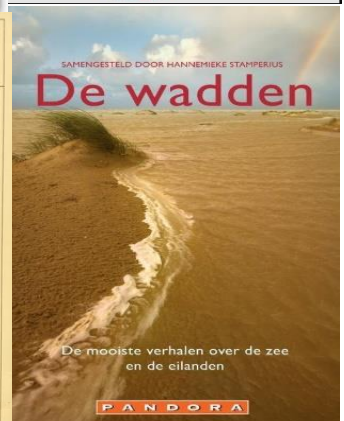
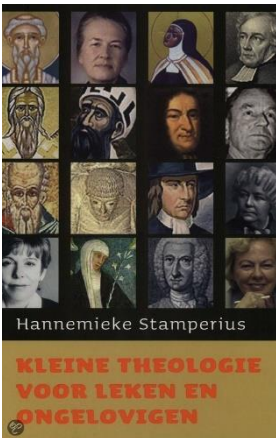
Het aller moeilijkste in de liefde is, van de ander te leren houden om wie de ander is en niet om wie je zelf bent.

Taal is voor de werkelijkheid een te armzalig medium. Het kan niet uitdrukken wat er is gebeurd, het noteert er aspecten van, het vermindert, het verarmt.

Schilderij van Hannemieke
'berkababstract 01-2014 aqink-02 medium.

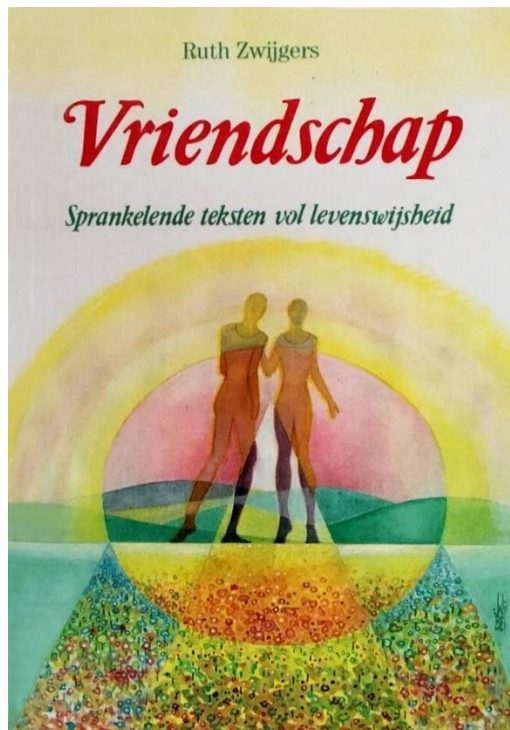
Enkele van de vele boeken die zij schreef

De Stilte

Door Ruth Zwijgers

*Als de stilte ademt,
krijgt de vrede lucht.
Als de stilte luisteren doet,
groeit haar vredesvrucht.
Als de vrede zingen gaat
en sprekend zich verwoordt
zaait de vredesvrucht zich uit
en plant haar stille kracht zich voort*

Binnen in de stilte

Door Henk Ubas (Nederlandse Quaker, 1937 – 2015)

Het is al jaren geleden dat men weer vond dat poëzie hardop gelezen moet worden. Zelf heb ik daar grote moeite mee. Dit gebeurt nu thuis en op daartoe georganiseerde festivals. Toch houden veel dichters van de stilte. Een stilte die eeuwig en overal is en onderbroken wordt door de menselijke stem. Deze dichters beminnen de stilte bovenal. Toch verbreken zij haar. Zo verzucht J. H. Leopold - al dichtend: Laat de stilte ongebroken zijn. Voor Guillaume van der Graft hoort de stilte tot de definitie van poëzie:

Wat is een gedicht?

*Een verstekeling in
de stilte*

op woorden betrapt.

Een gedicht probeert zich te verbergen in de stilte om daar te komen waar de stilte heen gaat, maar het redt het niet, het maakt zich schuldig aan geluid. Etty Hillesum heeft deze hunkering mee te reizen met de stilte prachtig verwoord: “Alleen woorden die organisch ingevoegd zijn in een groot zwijgen zou ik willen schrijven, niet woorden die er alleen maar zijn om het zwijgen te overstemmen en uiteen te rukken De woorden moeten eigenlijk het zwijgen accentueren”. Zo zijn er dichters die werken vanuit een diep ontzag voor de stilte die ons altijd al omgeeft. Beschroomd verbreken zij de stilte, beproeven ze een ‘sprekende stilte’, hopen dat hun zangen de stilte naderbij brengen. Een gedicht dat wil meevoeren de stilte in is ‘Ontkomen’ van mijn lievelingsdichteres Ida Gerhardt:

Diep in de stilte binnengedaald -

zoals een vis

zoals een vis

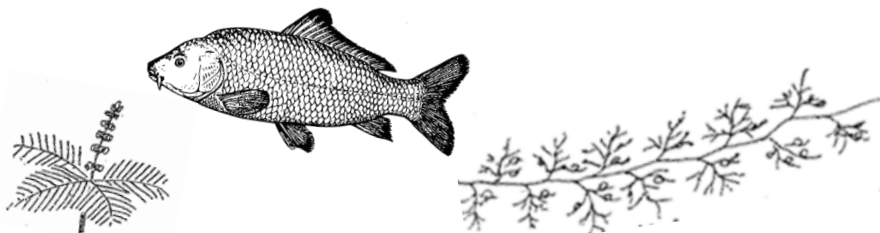
binnen het water ademhaalt,

water dat adem en aanvang is.

*Diep in de stilte - en vrij geraakt,
zoals een vis
zoals een vis
zwaarteloos vaart met vinnen en staart,
voelend wat water en koelte is.*

*Diep in de stilte eenkennig gewend -
zoals de vis
zoals de vis
enkel kent zijn element -
kennend de Ene die was en die is.*

Een technisch knap gedicht. Hoor al die a-klanken in de eerste twee strofen. Ze roepen het snakken naar adem op, dat tot rust komt in de derde strofe. De herhaling *zoals een vis / zoals een vis* doet voelen: dieper en dieper. We worden meegevoerd. Je zoekt bewust de stilte, gaat erin binnen, steeds dieper, en je laat je erdoor omgeven. Zo krijg je lucht en voeling met je oorsprong. Een bevrijdende ervaring: lasten vallen van je af, je kunt onbelemmerd koersen, gevoelig het heilzame waardoor je omgeven wordt, ondergaan. Ontkomen aan ademnood en zwaartekracht kom je thuis, binnen in de stilte. Ervaren wordt dat je daar hóórt: als een vis in het water, zoals de vis, Christus, vertrouwd is met en opgaat in de Ene, van oudsher en ook nu. Het gedicht beschrijft een weg voor het bidden. Niet een weg naar het steeds beter, steeds eerlijker zinnen formuleren tegenover God. Maar bidden als ‘ademhaling van het geloofsleven’, als verzinken, als - ontkomen aan lasten en kortademigheid - zich bergen in de Ene. Poëzie die binnen voert in het bevrijdende Geheim van de stilte.

Wat is Ubuntu?

Bron: de website van de Stichting Ubuntu Nederland

Ubuntu is een van origine (Zuidelijk) Afrikaanse existentiële wijsheid, waarvan onze wereld van nu, veel kan leren. Het diepgewortelde mensbesef, dat wij allen onlosmakelijk met elkaar zijn verbonden. De Ubuntu-geest 'ik ben, omdat wij zijn' (in plaats van onze westerse Descartes-overtuiging: "ik denk dus ik besta"), kunnen wij vertalen naar onze organisaties en communities. Opdat mensen (weer) samen vertrouwen op de kracht van dialoog.

De waarden van Ubuntu berusten op 5 pijlers:

Isintu: Het morele 'zijn'. Waarom zijn wij op aarde?: onderlinge verbondenheid in vrijheid.

Simunye: Wij zijn één, dus accepteren wij verschillen: diversiteit en gelijkwaardigheid.

Sosholozza: Wij leven als gemeenschap: dynamisch en saamhorigheid.

Ukisisa: Wij helpen elkaar: met compassie en zorgzaamheid

Ilima: Wij oogsten samen: de viering van 'wij zijn': dankbaarheid en verzoening.

Ubuntu kan zich succesvol ontwikkelen, als er sprake is van een wederkerige bijdrage ten behoeve van een groter geheel, waarvan iedereen deel uitmaakt. Daarnaast is de gelijkwaardigheid tussen mensen essentieel. Nelson Mandela vertelt over de Afrikaanse traditie van 'Ubuntu'.

Het is een universele waarheid. Het is een manier van leven. Het onderbouwt het concept van een open samenleving. Vroeger, toen ik jong was, reisde ik door ons land. Als ik stopte in een dorp haatte ik het om te vragen voor voedsel of voor water. Maar zodra ik stil stond, gaven de mensen mij voedsel. Dat is één aspect van ubuntu. Maar er zijn heel veel aspecten van ubuntu: respect, hulpvaardigheid, delen, gemeenschap, zorg, vertrouwen, onzelfzuchtigheid. Eén woord kan zoveel betekenen, dat is de geest van ubuntu. Ubuntu kan ook betekenen dat je niet alleen aan jezelf moet denken maar om de gemeenschap om ons heen de mogelijkheid te geven om zich te verbeteren.

Ambassadeur van de Stichting Ubuntu, Babah Tarawally (1972) is schrijver en journalist. Hij vluchtte in 1995 uit Sierra Leone, en doorstond een asielprocedure van zeven jaar in Nederland. Hij is columnist voor Trouw, docent aan de opleiding 'Ubuntu, Leiderschap en Burgerschap' aan de Internationale Sschool Voor Wijsbegeerte namens Ubuntu Society (zie ook 'De Verwondering' van 22 jan.2023

[https://www.npostart.nl/index.php/de-verwondering/22-01-](https://www.npostart.nl/index.php/de-verwondering/22-01-2023/KN_1730622)

2023/KN_1730622

Martin Luther King Jr. dag

op 15 januari, dit is de inspiratie voor onze 'Quakers en ik' bijeenkomst op 19 januari.

Op het kalender blaadje van 16 januari staat het citaat van Martin Luther King (1929-1968):

De meest aanhoudende en urgente vraag van het leven is:

Wat doe je voor anderen?

De focus op anderen is soms enigszins taboe in spirituele kringen. Je moet aan selfcare doen en dat lijkt erop dat je niet zoveel bezig zou moeten zijn met anderen. Maar op een dieper niveau wijzen alle wijsheid tradities naar onze eenheid met alles en iedereen.

Misschien is het grootste verschil wel je motivatie. Als je zorgt voor anderen omdat je hun goedkeuring en waardering verlangt, kan het je uitputten. Als je het doet omdat je oprecht betrokken bent, versterkt het je eenheidservaring en krijg je er ook energie van..

Je zou vandaag eens kunnen kijken hoe het is om bewust ten diepste open te staan voor anderen. Durf jezelf even te vergeten – wat de zelfhulpboeken ook zeggen.

We vullen het kalenderblaadje aan met enkele citaten van King:

Duisternis kan geen duisternis verdrijven, enkel het licht is daartoe in staat. Haat kan geen haat verdrijven, enkel de liefde is daartoe in staat.

Wij moeten voortdurend dijken van moed opwerpen tegen de stormvloed van de angst.

Uiteindelijk zullen we ons de woorden van onze vijanden niet herinneren, maar het zwijgen van onze vrienden.

Ik heb een droom, dat op een dag in de rode heuvels van Georgia de zonen van vroegere slaven en de zonen van vroegere slavenhouders samen kunnen zitten aan de tafel van broederschap.

We weten door pijnlijke ervaring dat vrijheid nooit vrijwillig gegeven wordt door de onderdrukker, ze moet geëist worden door de onderdrukten.

We hebben een gesprek vanuit de stilte waarbij we soms op elkaar reageren en soms de bijdrage van iemand op zichzelf laten staan. We groeien samen, voelen weerstand en inspiratie bij dat wat we lezen.

Als ik iets doe voor anderen, die daar blij van worden, dan word ik ook blij. Ook in de Bijbel staat: geef met liefde. Als iemand van mij eist dat ik iets moet doen dan is het lastig. Daar kan ik niet goed mee omgaan.

Ik voel me aangesproken door dijken van moed die nodig zijn tegen de stormvloed van angst, mijn angsten. Ik stop een jaar met de wereld, ik doe de krant weg en ben even geen activist, om uit te zoeken hoe ik verder ga. Ik heb voor mijn moeder gezorgd en dan had ik veel energie, maar na een paar dagen terug in de bus was ik heel moe. Heb ik het dan niet goed gedaan? Het voelde goed om dat te doen!

Ik heb me vanmorgen ingezet om een CV te maken voor een Oekraïense vrouw en ik was heel moe. Toch voelde het goed. En ik kan uitrusten van de inspanning die het kostte.

Heb je vijanden lief, dat zijn voor mij mijn Parkinson en dementie. Ik heb

liefdevolle zorg van de verpleging en mijn familie.

Het is best goed van jou om je leven onder de loep te nemen. Terug gaan naar de Bron, God of Allah. Dat laat iets van je zuiverheid zien. Ik doe uiteindelijk alles voor mezelf, ook indertijd naar Afrika gaan. Maar het is inclusief, nuttig voor anderen. Ook de protesten gebeuren voor anderen, zoals voor het klimaat. Denk aan het protest bij het vliegveld en de protesten bij de bruinkoolmijnen in Duitsland. (zie de website www.quakers.nu/help-je-mee/)

Ik studeer het onderwerp nationaal socialisme en religie en daarbij komt de vraag: hoe komt het verleden terug in het heden? Wat zou ik hebben gedaan als ik in die tijd had moeten kiezen?

Ik ga een maand naar Afrika, daar ga ik luisteren naar de verhalen van de mensen en de wijsheid die de mensen in Senegal hebben. Ik wil die wijsheid toepassen als ik weer in Nederland ben. Ik wil luisteren naar wat er leeft in hun harten. Ik houd van de mensen en zij houden van mij.

Ik ben lang gepest op mijn werk, daar heb ik hulp voor gehad. Ik kon de man vergeven en heb hem uitgenodigd voor een kop koffie samen met zijn vrouw. Dat heeft helend gewerkt.

Ook ik heb ervaren hoe vergeving werkt, door de ander met wie ik problemen heb te zegenen. Dat is bevrijdend voor mezelf en ook naar de ander toe.

Er zijn verschillende soorten energie:

liefde, dankbaarheid en zegenen.

Zegenen is nog niet zo gemakkelijk als er iets dwars zit.

Je kunt ook de vijand in jezelf liefhebben en zegenen. De vijand die altijd zegt dat het niet goed genoeg is, of dat ik niet genoeg doe. Wat een bevrijding zal het zijn als we die stem in onszelf kunnen zegenen en dan los laten.

Het grootste risico dat je dan loopt is, dat je van jezelf gaat houden. Dat is een positieve manier van voor jezelf zorgen. We nemen het woord zegenen mee, als inspiratie voor de komende tijd.

Hierover kun je meer lezen in het boek van Pierre Pradervand “De zachte kracht van zegening”.

Het Vredesgetuigenis

Bron Quaker Speak 15 dec. 2022

Mijn naam is Adria Gulizia. Ik woon in Newark, New Jersey en ik woon de Chatham-Summit Friends Meeting bij in New Jersey.

Het vredesgetuigenis van vandaag is een van de dingen die, denk ik, alle Vrienden over ons zeer brede theologische spectrum bindt. Vrienden van alle stromingen komen samen rond het vredesgetuigenis en de erkenning van de realiteit dat God ons roept om de weg van vrede te bewandelen. Ik denk dat het iets moois is dat we daarin nog steeds eenheid hebben, ook al kan onze beoefening, onze manier om God te ervaren en God te aanbidden, zo verschillend zijn. Ik wordt ik nog steeds erg aangesproken door dat beeld van de leeuw die neerligt bij het lam en het vreedzame koninkrijk van onze zwaarden tot ploegscharen slaan en in plaats van ons te concentreren op manieren om onze wil aan anderen op te leggen, echt leven in die koesterende trouw.

Het vredesgetuigenis werd voor het eerst met gezag verwoord in de verklaring van 1660 aan koning Charles II, en het interessante aan die verwoording is dat het zowel een theologische verklaring als een politieke verklaring was. De theologische verklaring is, weet dat we als volgelingen van Christus geloven we dat ontwapend zijn door het evangelie. We gaan niet langer wapens gebruiken tegen onze medemens. In plaats daarvan zullen we ons alleen bezighouden met de geestelijke oorlogvoering beschreven in Efeziërs 6, wat Vrienden de oorlog van het Lam zouden gaan noemen, van voor elkaar bidden, van het prediken van het evangelie, van leven in de kracht van de Geest. De politieke kant is echter dat er in die tijd veel tumult was - eigenlijk burgeroorlog in Engeland, en door deze verklaring af te leggen, zei het eigenlijk: kijk, Quakers zijn ongevaarlijk. We gaan niet aan de kant van het leger staan. We gaan niet proberen de regering omver te werpen. We zijn veilig, laat ons alsjeblieft met rust om te bidden. Door dat te doen beschermden vroege Vrienden de jonge Quaker-beweging tegen politieke vervolging. Hebben we vandaag nog het vredesgetuigenis nodig?

Vroege Vrienden haalden graag het schriftvers aan dat, we onze redding met angst en beven moeten bewerken. Het is niet genoeg om naar het verleden te kijken en te zeggen, ach, die trouwe mensen in het verleden deden X en daarom moet ik vandaag X doen of om te zeggen, ach, George Fox zei dit en Barclay zei dat. De vraag zoals die was in Fox' tijd is: "what canst thou say" (wat kun jezelf zeggen). Ik denk dat Vrienden vandaag zeker altijd teruggaan naar het begin. Oké, geloof ik dat de Geest die door Jezus sprak zei,

‘leg je zwaard neer’. De stem die zei: ‘verzet je niet tegen de slechte persoon’. Geïnformeerde christenen en Quakers van de afgelopen 2000 jaar vragen zich af: Geloof ik dat die Geest is veranderd? Heb ik de realiteit van die Geest ervaren? Heb ik dat gevoel van ontwapening ervaren?

Ik ben in mijn eigen leven op verschillende manieren ontwapend. Vroeger was altijd ik een beetje...nou ja, een beetje, buitengewoon competitief, vooral verbaal, maar met die inslag die niet alleen gelijk wilde hebben, maar ook beter wilde zijn dan de ander; dat ik niet wilde erkennen dat ik ongelijk had. Dat is de geest van geweld. En wat betekent het dan om geen geweld toe te passen in interpersoonlijke relaties, evenmin als uiterlijk geweld en andere vormen van dwang?

Ik ben in situaties geweest waarin ik wettelijke rechten had die ik in de rechtbank had kunnen afdwingen. Maar ik heb die rechten niet gebruikt, omdat dat voor mij niet goed voelde als mens met een roeping. Het is beter ongelijk te hebben dan dwangmiddelen te gebruiken en op deze manier voor mijn rechten op te komen. Dus ik denk dat ieder van jullie zich moet afvragen: hoe worden we op dit moment geroepen? Zijn we die macht tegengekomen die de gelegenheid wegneemt voor alle oorlog en alle geweld? Zijn we die kracht en die liefde tegengekomen die ons in de realiteit van een vreedzame manier van leven brengen? Begrijpen we dat dat offers gaat betekenen? Begrijpen we dat dat betekent dat je bereid moet zijn de gevolgen te doorstaan? En toch hebben we de macht om ervoor te kiezen om ofwel te reageren zoals de wereld reageert en geweld met geweld te beantwoorden (of dat nu fysiek geweld is of andere vormen van dwang) of om op een hogere manier te reageren, op de manier van de Geest, dat is met vrede. en liefde en lankmoedigheid en geduld. Het is niet leuk. Het is echt niet leuk, en toch voel ik dat we hiertoe geroepen worden.

Discussie vragen:

- *Wat betekent het vredesgetuigenis voor jou? Hoe implementeer je het in je leven?*
- *Zoals Adria het stelt, hoe "ontmoeten we... spirituele realiteit voor onszelf?"*

In de bres voor het klimaat

Interview met Mieke van Opheusden door de redactie

Bruinkoolmijn bij Lützerath

Mieke reisde enkele dagen geleden naar Lützerath om zich bij de klimaatactivisten te voegen om de bruinkoolwinning te stoppen en het dorp te redden. Ze reageert op het persbericht dat hierna is afgedrukt.

‘De informatie uit dit artikel klopt technisch gezien. Maar het wekt wel de suggestie dat er maar 60-70 mensen bij de actie betrokken waren. Greta Thunberg heeft een paar dagen gelogeed in een nabijgelegen klimaatkamp dat is opgericht toen de ontruiming begon/werd aangekondigd. Toen ik daar was, waren er naar schatting 1000 mensen. Dat was op de rustige dagen. Greta is dus op een van die dagen met een klein groepje mensen naar de mijn gelopen. Maar op zaterdag, en afgelopen dinsdag waren er enorme demonstraties en protestacties. Daar waren 35.000 mensen naartoe gekomen! Mijn ervaring is dat de persberichten uit de gewone media erg oppervlakkig en versnipperd zijn. Vaak komen de autoriteiten en de bedrijven meer aan het woord dan de actievoerders, wat op een subtiel manier toch een gekleurd beeld geeft.

Wat beweegt je om aan dit soort acties mee te doen?

‘Eerst wilde ik niet gaan. Ik dacht: waar begin ik aan? Maar toen realiseerde ik me dat dit een moment is waarop ik een verschil kan maken. Nu komt het erop aan. Ik ben naar het basiskamp gegaan en heb daar o.a. uien gepeld, groente gesneden en afwas gedaan. Die dingen moeten ook

gebeuren. Ik denk dat het belangrijk is om niet alleen niet mee te helpen, maar ook om het aantasten van het klimaat door bruinkoolwinning en het vernielen van de dorpen zoals Lützerath tegen te houden. Sommige mensen zullen zeggen: ze gaan in 2030 stoppen met de bruinkoolwinning dus hoeven we niets te doen. Maar dat is veel te laat. We hebben afgesproken beneden de 1,5° opwarming te blijven, maar dat halen we niet. Het gevolg is dat er vele mensen zullen lijden door deze klimaatopwarming. Ook de volgende generaties hebben er erg van te lijden. Dus ik moet wel aan de actie tegen dit onnodig lijden meedoen.

bruinkoolwinning bij Lützerath

Wat heeft je doen besluiten om aan deze actie op dit moment mee te doen?
Bij actie voeren weet je nooit van tevoren wat het effect zal zijn. In dit geval hebben we door een grote overmacht aan politie dit dorp niet kunnen redderen en de bruinkoolwinning tegen houden. Maar er zijn ook veel andere effecten. De 35.000 demonstranten hebben allemaal de moeite genomen om hierheen te komen. En het ligt niet op een centraal punt, zoals het Malieveld, of de Dam. Het is ver reizen. Er is dus heel veel betrokkenheid en aandacht voor deze actie geweest. Hoeveel meer mensen zijn er dan wel niet die ook tegen deze mijn zijn, maar om een of andere reden die dag niet daarheen konden komen? Belangrijk voor de klimaatacties is dat er steeds meer mensen in beweging komen. De Duitse overheid koos dit keer de kant van RWE die de bruinkoolmijn exploiteert. Als er meer druk was geweest had de keus ook voor het klimaat kunnen zijn. Door de aandacht is er nu zelfs ook een

kritische reactie van de VN vanwege het onnodige politiegeweld. Dus de Duitse regering heeft hiermee veel imagoschade opgelopen. Je weet nooit hoe dat in de toekomst weer een positieve impact heeft.

Bearing witness in Lancashire door Quakers

Hoe verbind je dit met jouw Quaker zijn?

Bij de Quakers is het 'bearing witness' het getuigen tegen onrecht en voor vrede heel belangrijk. Ik wil er bij zijn, bij deze mensen die actievoeren tegen dit grote onrecht. Er is groot lijden en daar wil ik niet van weggijken. Ik eerst dacht ik, ben ik geen ramptoerist? Maar ik wil ervan leren, en dat is ook een goede reden. Gewoon er zijn is al belangrijk, Als ik naar dat kamp ga, verandert er iets in het kamp, en er verandert iets in mij. Het is een transformerende ervaring. De confrontatie aangaan is meestal niet leuk, maar het is soms wel nodig. Structureel geweld is onzichtbaar, maar ook daar moet tegen gestreden worden. Het onderdrukken van minderheden, de ongelijkheid laten bestaan kan ik niet accepteren. Het is steunend om als Quaker in een traditie te staan van generaties van mensen die in opstand gekomen zijn tegen onrecht. Ik hoop dat ik met mijn getuigenis deze mensen recht doe.*

Hierna hebben we nog een gesprek over andere acties waar Mieke aan meedoet (zie vorige Vriendenkringen). We moeten niet alleen op persoonlijk niveau ons best doen, maar we moeten ook werken aan het veranderen van de grote machtsstructuren die zoveel onrecht in stand houden.

** zie bijvoorbeeld: Bearing witness: Quaker process and a culture of peace (Pendle Hill pamphlet). By Gray Cox*

Lützerath en de bruinkool

Bron: Metro

Klimaatactivist Greta Thunberg de oprichter van Fridays for Future is in het Duitse dorp Lützerath vlak over de grens bij Roermond aangehouden door de politie. Thunberg was daar aan het demonstreren tegen de bruinkoolwinning, samen met 35.000 anderen. .

Opgepakt: De 20-jarige Thunberg maakte deel uit van een groep van zestig tot zeventig demonstranten bij de bovengrondse mijn Garzweiler. De groep protesteerde tegen de uitbreiding van de bruinkoolmijn. Thunberg en de andere gearresteerden zijn inmiddels weer vrijgelaten.

Bruinkool: Lützerath staat in Duitsland symbool voor de discussie economie versus klimaat. Dat komt doordat het naast een groot gebied ligt waar bruinkool wordt gewonnen. Bruinkool is slecht voor het milieu, maar wordt in Duitsland nog veel gebruikt als energiebron.

Omdat energiebedrijf RWE ook de grond onder Lützerath wil gebruiken om bruinkool te winnen, moest het dorp daarvoor gesloopt worden. Om dat te voorkomen, hielden klimaatactivisten het dorp ruim twee jaar lang bezet. Vorige week ontruimde de politie het dorp.

Van de facebookpagina van Fridays for Future de uitspraak van António Guterres secretaris generaal van de Verenigde Naties:

We zijn op een snelweg naar de klimaat hel met onze voet op de versnelling. We kunnen een solidariteits verdrag sluiten of een collectieve zelfmoord pact.

Werken aan Vrede

Pendle Hill pamphlet 420, van **Pamela Haines**, vertaling Frieda Oudakker

Vredesspier 5 Conflicten verwelkomen.

Velen van ons heb hoog ontwikkelde vaardigheden in het vermijden van conflicten. Als er vraag is naar conflict gerelateerde vaardigheden denken we aan conflict vermindering of conflict management. Een voorkeur om zaken kalm en geordend te laten verlopen staat echter eerder ten dienste van de gevestigde orde dan van verandering.

Conflicten vermijden en willen vechten zijn twee kanten van dezelfde medaille: *angst*. Een voorkeur voor het eerste is geen indicatie voor een meer spiritueel pad zijn, of een hogere moraal en de keuze voor de tweede optie is geen teken van het tegenovergestelde.

Culturele factoren kunnen ons een duwtje in de ene of in de andere richting geven. Veel daarvan is gevormd in de vroege jeugd. Kinderen weten wat te moeilijk is voor hen. Zij kiezen dan meestal voor berusting of oppositie als overlevingsstrategie. Een meer genuanceerde benadering hebben zij meestal nog niet in huis.

Wat een káns voor ons: oude angsten ongedaan maken in het vertrouwen dat de werkelijkheid veel interessanter en hoopvoller is! Wat een mooi doel: vrij kiezen om als flexibele instrumenten betrokken te zijn bij een conflict.

Als we het niet persoonlijk nemen, kunnen we het grotere verband blijven zien. Meestal zien we het rommelige van wat nog de huidige werkelijkheid is. Nu kunnen we een bijdrage leveren aan een weg naar een betere toekomst!

In mijn geest blijf ik proberen het concept van ‘conflict als een positieve mogelijkheid tot groei’ te zien. George Lake, trainer in de strategie van de geweldloosheid, heeft mij hierbij geholpen. Hij zegt: “Als alles in beweging is, is verandering makkelijker. De situatie vraagt erom”. Moleculen bewegen vrijer in een warme dan een koude omgeving. Dingen kunnen dan herschikt

worden. Nieuwe patronen doemen op. Een conflict warmt ons op. Het maakt zaken toegankelijk die anders erg moeilijk te bereiken zijn. Diep ingebed in onrechtvaardige structuren is het geweld aanwezig. In een conflict komt het naar de oppervlakte, zodat wat bevroren was getransformeerd kan worden. Het vraagt onze inzet om te *geloven* dat conflict een gelegenheid is voor

groei. Dat is een goede start. Het helpt als je je realiseert dat veel mensen, die gewoonlijk met passiviteit of ontkenning reageren, bij deze gelegenheid hun angsten tonen. Die laten ze vaak het eerst zien aan degenen die hen het meest na staan. De bereidheid om de angst te uiten is een gift aan alle betrokkenen. Zie het als een positieve ontwikkeling. Het is een krachtig nieuw initiatief op onze reis naar een betere werkelijkheid. Ik oefen mij erin om bij mensen te blijven die boos of angstig zijn. Ik luister naar hun gevoelens (Benjamin Franklin's luisterend oor).

Hierbij zijn veel spieren betrokken die training nodig hebben: niet de angst van de ander bij mij binnen te laten komen - er niet intrappen om mij slecht over mijzelf te gaan voelen - niet proberen de ander te gaan 'helen' - en toch ook niet zo afstandelijk zijn dat ik niet meer hoor wat *ik* hiervan te leren heb. Dit vraagt een gegrond zijn in het zeker weten dat ik diep in mijn wezen compleet goed ben en 'hoe-dan-ook geliefd door God' (nóg een discipline om te leren!).

Een volgende stap kan zijn: oefening met terugkerende situaties of relaties waarvan we weten dat er een conflict kan oprijzen. Terwijl ik dit schrijf realiseer ik mij dat ik inderdaad een paar van deze spieren getraind heb. Een aantal jaren geleden zette ik mijzelf steeds weer in een situatie van luisteren naar een vrouw uit de arbeidersklasse. Wij werkten in een grote middenklasse organisatie. Zij was zich onmiddellijk bewust van de dynamiek die voor de meesten van ons verborgen was. Ze koos mij als haar beste maatje om mee te eten en te sparren. Ik haatte het. Ik haatte haar angst en boosheid. Ik haatte het dat mijn gedrag voortdurend bekritiseerd werd. Ik haatte het om

steeds niet te weten wie in haar recht stond. Toch bleef ik de ontmoetingen aangaan. Omdat ik wist dat ik daar iets te leren had. Waar anders kon ik zo veel leren over de onbewuste ideeën die ik heb? Ik wilde iets leren over de manier waarop ik mij onbewust zo gedraag dat ik een diepe invloed heb op de ander en daar tegelijk mijn eigen leven serieus mee beperk! Ik kon de liefde van die vrouw voor mij voelen, onder al haar angsten. Langzamerhand, héél langzaam, kregen we samen helderheid over wat de waarheid was – en over wat ieder van ons wilde veranderen in onszelf.

Een nog vooruitstrevender stap zou zijn om willens en wetens een onuitgesproken conflict in de openbaarheid te brengen. Misschien ligt het diep begraven in de organisatie. Dat kan gedaan worden met de intentie om het op te warmen, zodat de moleculen in beweging komen en er herschikking plaats kan vinden.

Deze vaardigheden lijken mij nieuw. Er zijn allerlei stappen mogelijk om ze te ontwikkelen. Ik herinner mij wanneer ik betrokken was bij een conflict en het overleefde! Ik kan leren wanneer en hoe mijn angsten over conflicten opkomen en wegen vinden om hun remming te verminderen en hun kracht te vergroten. Ik kan kleine successen vieren. Ik kan gelegenheden creëren om bij mensen te zijn die conflicten goed kunnen aanpakken en van hen leren. Ik heb het nodig om mij te herinneren dat ik op andere gebieden vaardigheden heb ontwikkeld waarvan ik nooit gedacht had dat ik dat zou kunnen. Dus kan ik mij ook deze vaardigheden eigen maken!

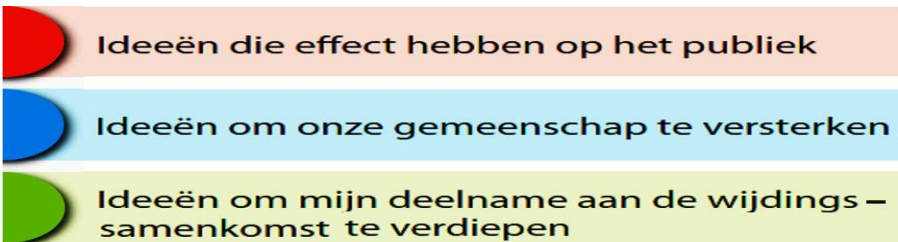

Mijn Quakerleven verrijken?

<https://www.quaeker.org/medien/neuerscheinungen/>

102 uitdagingen voor mij als Quaker voordat ik de pijp uit ga

In de vrije ruimte kun je schrijven, tekenen, plakken, enz. over hoe, waar, en met wie jij dit idee hebt verwezenlijkt en wat je daarbij beleefd hebt. Het is dus een soort spiritueel dagboek. Je kunt dit voor jezelf doen of je kunt dit samen doen met familieleden of Vrienden. Veel plezier!

Enkele van deze 102 ideeën:

1. Glimlach naar een vreemdeling
2. Vaker met mijn burens praten
3. Een Q banner meenemen naar een demonstratie
4. Een flitsend Q-T-Shirt ontwerpen
5. Quakers in de buurt uitnodigen voor een maaltijd.
6. Iets voor de Quakers doen wat ik nog nooit eerder deed.

Een Quaker over Israël en Palestina

Door Marlies Tjallingii

Op 12 januari deed ik mee met het online overleg van het Quaker Peace and Service Netwerk van de Europese en Midden Oosten Sectie van de Friends World Committee for Consultation (EMES/FWCC) De deelnemers kwamen uit Italië, Zweden, Slovenië, Nederland, België, Ierland, Brussel (QCEA) Frankrijk, Moskou, Verenigd Koninkrijk, Woodbrooke, Kroatië, Zwitserland, Noorwegen, Finland, Duitsland, Georgië.

Deze keer was het Marigold Bentley die iets vertelde over haar betrokkenheid bij Israël en Palestina. Zij is nu met pensioen, maar werkte voor Quaker Peace and Social Witness (QPSW) van de Britse Quakers. Allereerst gaf ze achtergrondinformatie over zichzelf. Haar ouders waren betrokken bij vrijwilligerswerk voor vrede in het Verenigd Koninkrijk na WO II. Marigold volgde een opleiding in de kinderopvang en werkte in kindertehuizen in de bezette gebieden op de Westbank begin jaren tachtig. Ze reisde in die tijd, toen de eerste nederzettingen werden gebouwd, tussen de Westelijke Jordaanoever en Gaza. Dat was mogelijk omdat het Israëlische leger toen niet zo wreed was als nu. Tien jaar lang deed ze vredesonderwijs in zowel Ierland als in het voormalig Joegoslavië en ze was hoofd van het vredesprogramma (QPSW) voor Quakers in Groot-Brittannië.

De Israëlisch-Palestijnse situatie was en is nog steeds een enorm polariserend probleem en het is moeilijk zonder emoties hier over te praten. Jarenlang hebben Quakers onvermoeibaar gewerkt aan vrede. Via vrijwilligers, financiële ondersteuning van campagnes, het opzetten van uitwisselingsprogramma's ter ondersteuning van educatieve projecten, waaronder de scholen in Brumanna (Libanon) en Ramallah (Westbank), het afleggen van verklaringen. Marigold verwees ook naar het Oecumenische Begeleidingsprogramma in Palestina en Israël (EAPPI – zie <https://eappi.org/en/>).

Marigold Bentley

EAPPI vrijwilligers begeleiden Bedoeïenen in de Jordaanvallei

Dit is oorspronkelijk opgezet door de Wereldraad van Kerken en werd in Groot Britannië door de Britse Quakers gecoördineerd. In Nederland coördineert Pax dit.

In 2011 bevonden Britse Quakers zich te midden van een storm op sociale media vanwege hun steun aan een boycot van Israëliische nederzettingen.

Toen werden de Quakers beschuldigd van antisemitisme na alles wat de Quakers hebben gedaan voor de Kindertransporten in 1938. De interreligieuze dialoog is een belangrijk onderdeel van het werk van Marigold geweest. Deze gesprekken zijn moeilijk maar noodzakelijk.

Marigold gaf de volgende adviezen aan ons als vreedstichters:

- 1) Ga er niet vanuit dat vooruitgang altijd positief is en werkelijk vooruitgang geeft; het kan ook achteruit gaan, dus we moeten onze argumenten levend houden en blijven gebruiken.
- 2) Onthoud waarom dingen belangrijk zijn en er toe doen.
- 3) Wees erg voorzichtig op sociale media.
- 4) Laat je niet afschrikken door mensen die geloven dat dodelijk geweld de enige oplossing is.
- 5) Ons werk heeft een menselijk gezicht – leer omgaan met de woede van mensen door te weten waar het vandaan komt en door kalm te blijven.
- 6) Bereid je voor zodat je zelf ook veilig blijft.
- 7) Weet waar je voor staat en waar je tegen bent, wees duidelijk en positief en verwoord wat Quakers nastreven.
- 8) Wijs op de positieve resultaten van het stichten van vrede tijdens je eigen leven.
- 9) Schrik niet terug voor de enorme kosten van vrede – het is hoe dan ook goedkoper dan oorlog.
- 10) Besteed aandacht aan kleine positieve dingen en aan mensen in je omgeving.

- 11) Zorg goed voor jezelf – heb wijze mensen om je heen om mee te praten en te overleggen.
- 12) Leef de vrede die je verkondigt.

Hierna volgt een vraag en antwoord sessie.

Vraag: Is de focus op de Balfour-verklaring een afleidingsmanoeuvre?

Antwoord: Er zijn veel afleidingsmanoeuvres! Door de Balfour verklaring in 1917 zijn er nu veel Palestijnen die Groot-Brittannië de schuld geven van de positie waarin ze zich nu bevinden (voor details van de Balfour-verklaring zie: <https://www.history.com/topics/middle-east/balfour-declaration>). De bezetting van de Westbank is illegaal volgens het internationale recht. Er zijn ook uitdagingen voor EAPPI, dat ook wordt beschuldigd van antisemitisme. Quakers beïnvloeden het internationale recht via QUNO in New York en Genève.

Vraag: Wat is nu de weg vooruit voor Palestina – is een tweestaten oplossing realistisch?

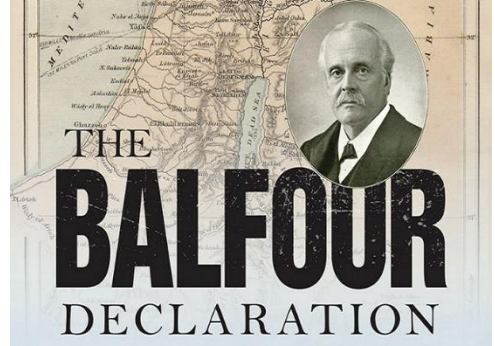
Antwoord: Dit is een enorme vraag. De kansen op vrede zijn gemist. Het 2-staten-idee werkt niet. Er zouden beter gesprekken gevoerd moeten

worden over hoe vrede eruit zou kunnen zien, maar dat is niet gebeurd. De vraag is of Quakers ruimte voor zulke gesprekken zouden kunnen scheppen? Militarisering is zeer schadelijk, en geweld is nu de norm.

Vraag: Kunnen we helpen om economische druk op Israël uit te oefenen door aan te dringen op eigen wetgeving in onze landen, zoals bijvoorbeeld de etikettering van producten uit de nederzettingen?

Antwoord: ja – producten uit nederzettingen boycotten is belangrijk - zie <https://bdsmovement.net/>

Vraag: De VS ondersteunen de Israëlische economie. Is het mogelijk om mensen samen te brengen op een gemeenschappelijke inzet voor

Nederlandse vertaling van de Balfour-verklaring:

"Zijne Majesteits Regering (van Engeland) staat welwillend tegenover de vestiging in Palestina van een nationaal tehuis voor het Joodse volk, en zal haar beste krachten aanwenden de verwezenlijking van dit doel te bevorderen, waarbij het duidelijk moet zijn dat niets zal worden ondernomen dat de burgerlijke en godsdienstige rechten van niet-Joodse gemeenschappen in Palestina zou kunnen aantasten, of de rechten en de politieke status die Joden genieten in enig ander land."

burgerrechten en duurzaamheid?

Antwoord: Er zijn veel moedige milieuprojecten in het Midden-Oosten en duurzaamheid is een verbindend thema. Israël staat historisch bekend om duurzaamheidsinnovaties, maar is door veel internationale organisaties bekritiseerd voor mensenrechtenschendingen. Quakers leveren enorme inspanningen op het gebied van maatschappelijke vragen en er is ook een enorme hoeveelheid kennis over de rol van het maatschappelijk middenveld.

Vraag: Hebben Quakers overwogen om een "Quaker House" te openen (vergelijkbaar met die in Genève of Brussel) in Israël om een veilige ruimte te bieden voor stille diplomatie?

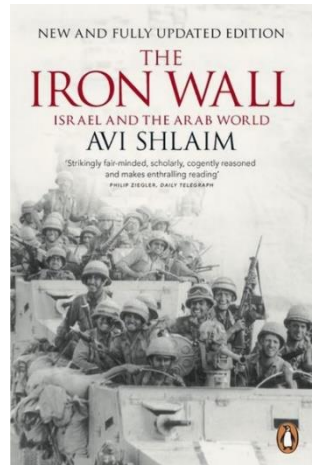
Antwoord: Voor zover ik weet niet. Eén van de moeilijkheden zou kunnen zijn dat Quakers al geassocieerd zijn met de Friends Meeting House in Ramallah en de Friends Schools. De vraag is hoe Quakers wel een bijdrage zouden kunnen leveren.

Vraag: Quakers zijn een erg kleine groep. Kunnen Quakers coalities helpen bouwen om druk op Israël uit te oefenen via onze eigen regeringen?

Antwoord: Ja, boycot is een pijnlijk woord voor Israëli's. Wat betreft de interreligieuze dialoog kunnen Quakers waardevol bijdragen. We accepteren de "Rechtvaardige Oorlog" theorie niet, want we zijn een vredeskerk. We moeten ons goed voorbereiden op geloofs-gesprekken. Het is ook nodig te beseffen dat de geschiedenis van Quakers verschillend is in Europa en elders in de wereld. Er zijn inderdaad waardevolle gesprekken te voeren.

Na Marigold te hebben bedankt voor haar waardevolle inbreng, gaf Evan de volgende mededelingen:

- Quakers worden aangemoedigd om brieven te schrijven aan de Russische en Oekraïense presidenten op persoonlijke titel, als we ons hier toe geroepen voelen.
- Aanbevolen wordt het boek "De ijzeren muur" (zie <https://www.amazon.com/Iron-Wall-Israel-Norton-Paperback/dp/0393321126>) Het kernonderwerp is illegale bezetting en imperialisme. <https://www.bol.com/nl/nl/p/the-iron-wall/9200000046311324/>
- De Palestijnse organisatie Sabeel (<https://sabeel.org>), mede opgericht door Palestijnse Quakers, verdient ook steun. Zij zet zich gewelddoos in voor een rechtvaardige vrede en laat zich inspireren door de bevrijdingstheologie.

De slavernij repareren

Herstel van het leed van de slavernij en het gevoel van de meeting

Door Gabriel Ehri, bron
Friends Journal jan 2023
<https://www.friendsjournal.org/reparations-and-the-sense-of-the-meeting/>

In de zomer van 2020, was er de nasleep van de moord op George Floyd onder de knie van een politieagent uit Minneapolis. De Quakers van de Green Street Meeting in Philadelphia, Pennsylvania, beraadslaagden gezamenlijk of en hoe ze een veel betekenende actie zouden kunnen ondernemen om het kwaad van de slavernij te herstellen. Ze wilden ook het negatieve beeld herstellen zoals dat door (witte acteur) Thomas Rice in de figuur van Jim Crow was neergezet rond 1830 in zijn theatershow 'Jump Jim Crow' met een zwartgemaakt gezicht. Gabbreell James vertelt over ons besluit proces vanuit haar perspectief in 'The Road We Walked'. Ik wil je aanraden het verhaal van Gabbreell te lezen, evenals het artikel in Friends Journal uit 2018 van mede lid van Green Street Meeting Lola Georg, "Money as a Mutual Blessing". Hier wordt een manier geschetst van denken over geld en onze relatie ermee als individuen en als een geloofsgemeenschap. Gabbreell identificeert deze manier van denken over geld terecht als een belangrijk onderdeel van ons gezamenlijk zoeken in de Green Street meeting.

Ik zat in mijn tweede jaar als schrijver van de Maandvergadering toen we in 2021 tot het besluit kwamen om \$ 500.000 van ons opgespaarde vermogen weg te geven. Het is één van de meest diepgaande spirituele ervaringen van mijn leven. Omdat ik aanwezig was in de zaal waar het gebeurde (en vele malen aanwezig was dat het niet gebeurde), wil ik enkele reflecties geven over de reis van onze meeting die nuttig kan zijn als jij, beste lezer, overweegt of en hoe jij en jouw geloofsgemeenschap kan worden geleid om zich bij ons aan te sluiten.

Green Street Meeting, opgericht in 1816, vergaarde zijn rijkdom door legaten van leden over een periode van generaties. Gedurende die tijd werden slavernij-economieën, de figuur van Jim Crow en talloze soorten systemisch racisme ontkend. Het plunderen van de rijkdom en kansen van zwarte mensen werd genegeerd, terwijl blanke families en instellingen stabiliteit genoten en de kans kregen om een economische erfenis op te bouwen. Onze

meeting erkende deze feiten en dat hielp om duidelijk te maken dat het terecht was om een deel van die rijkdom los te laten.

We vonden eenheid als een Quakermeeting in het grote geheel in plaats van in de details. Het is moeilijk voor een zo grote groep om het eens te worden over details, maar Quaker meetings proberen het vaak en lopen uiteindelijk vast. Dat kan het nemen van actie vertragen of zelfs onmogelijk maken. Naar mijn mening zijn details voor de commissies die we hebben en waarom we werk aan commissies delegeren. We moeten commissies en de vrijwilligers die zich er in verdienen verdienen. Een maandvergadering moeten we niet laten delibereren ‘micromanagen’ over details die aan een commissie zijn gedelegeerd. Dit devalueert commissiewerk en kan demoraliserend zijn voor vrijwilligers die zowel emotioneel betrokken als vrij schaars zijn. Ik geloof dat we niet eerder actie hebben ondernomen op kleinere verzoeken van onze Herstelcommissie, omdat we als deelnemers aan de zakenvergaderingen in de valkuil zijn getrap van onzekerheid en de verleiding van het willen nemen van het nemen van detail besluiten. Het strekt de Herstelcommissie en haar leden tot blijvende verdienste dat zij ondanks deze teleurstelling hebben volgehouden.

Het is een trieste geschiedenis dat het Quaker-besluitvormingsproces werd gebruikt om een structureel racistische status-quo in stand te houden. Onze Vriend EppChez Yes zette dit uiteen in een ontroerende presentatie tijdens de Jaarvergadering van Philadelphia Yearly Meeting in 2022 (*bekijk het op fdsj.nl/eppchez*). Men zou zich een alternatief pad kunnen voorstellen waarin Green Street Meeting toeliet dat dit onze overweging ontkrachtte of vertraagde, of ons zelfs volledig liet ontsporen van het pad naar gerechtigheid. Maar we zaten in onderscheidingsvermogen en in stilte bijeen. We hoorden de stemmen vanuit de Herstelcommissie. Het werd toen duidelijk dat de Geest ons riep om moedig te handelen. We hebben geluisterd. En we hebben de sprong gewaagd.

Het elimineren van racisme en het maken van herstelbetalingen is moeilijk en verre van voltooid. Maar geen ander werk in mijn geheugen heeft ons als geloofsgemeenschap zoveel energie gegeven en ons zo geïnspireerd.

De Burgemeester van Amsterdam biedt excuses aan over het slavernij verleden

Beveiligingsgegevens van Europa

Door Peter van Leeuwen

Alles wat je moet weten over wie profiteert van EU-financiering voor militaire en veiligheidsdiensten. In het kantoor van ons Quaker team in Brussel (QCEA -

Quaker Council for European Affairs) is er ook een kantoor van ENAAT (European Network against the arms trade), een netwerk van meer dan 20 organisaties, zoals Stop Fuelling War (waar Nederlandse Vrienden bij betrokken zijn) en het Nederlandse ‘Stop Wapenhandel’.

Op 8 november was QCEA aanwezig bij de ENAAT “her-lancering” van <https://OpenSecurityData.eu/>. Dit openbare platform is in 2021 opgericht door onafhankelijke onderzoeksjournalisten en geeft een overzicht van de begunstigen van EU-financiering voor veiligheid sinds 2007.

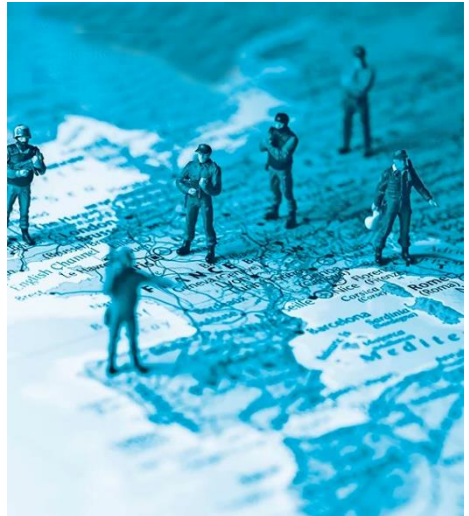
Met steun van ENAAT is het nu uitgebreid met EU-subsidies voor onderzoek en ontwikkeling (O&O) op militair gebied.

De EU heeft sinds 2007 miljarden uitgegeven aan veiligheidsgerelateerde projecten, waaronder politie, grenscontrole, terrorismebestrijding en cyberbeveiliging.

Toen begon de EU-begroting in 2017 met het subsidiëren van de bewapeningssector voor O&O van de

volgende generatie wapens. Dit budget evolueerde in een paar jaar tijd van een “bescheiden” budget van een half miljard naar een defensiefonds ter waarde van € 8 miljard in 2021-2027.

Uitgaven aan civiele en militaire veiligheid zijn niet onbeduidend, maar er achter komen wie baat heeft bij deze projecten en hoeveel geld ze ontvangen, is een uitdaging, legden de oprichters van dit platform uit. Deze informatie is openbaar beschikbaar, maar is verspreid over verschillende EU-agentschappen en -afdelingen en verschillende online

instrumenten, waarvan sommige bijzonder moeilijk toegankelijk zijn. Andere gegevens moeten weer rechtstreeks bij de nationale entiteiten worden opgevraagd. Dit alles vormt een ernstige belemmering voor transparantie over EU-subsidies aan de beveiligingsindustrie. Deze databank is dus een waardevol instrument voor de samenleving, om toezicht te houden op de toenemende veiligheids- en defensie-uitgaven van de EU. Die betreffen projecten met vaak gevaarlijke gevolgen voor burgerlijke vrijheden en mensenrechten. Deze database is heel belangrijk om mensen te laten weten wat hun regeringen doen met overheidsgeld. Voor militaire O&O blijkt uit de database dat 15 bedrijven en onderzoekscentra alleen al goed zijn voor 52% van het toegewezen budget in 2017-2020. Hiervan waren er zes lid van een 'Group of Personalities' die in 2016 de Europese Commissie mochten adviseren bij het opstellen van het programma. De vier grote Europese militaire mogendheden, Frankrijk, Italië, Spanje en Duitsland, krijgen zo bijna tweederde van het budget weer terug.

Door andere informatiebronnen te combineren, zoals de <https://exitarms.org/> database en de <https://corruption-tracker.org/>, wordt bovendien duidelijk dat de meeste van deze grote ontvangers betrokken zijn bij controversiële wapenleveringen en/of te maken hebben met ernstige beschuldigingen van corruptie.

Het verstrekken van fondsen aan deze bedrijven is niet in strijd met de EU-regelgeving zolang er geen veroordeling is; men moet echter nog steeds vraagtekens plaatsen bij de morele,

ethische en juridische implicaties van het subsidiëren van bedrijven wanneer er aanwijzingen zijn voor corruptie.

ENAAAT waarschuwt al sinds 2016 voor het risico dat het Europees Defensiefonds de wereldwijde wapenwedloop verergert. Helaas bevestigen de beschikbare gegevens dat de door de EU gesubsidieerde militaire industrie militair materieel exporteert naar autoritaire regimes en naar oorlogvoerende partijen of landen die in de greep zijn van interne conflicten. Dit impliceert een zeer hoog risico dat deze wapens zullen worden gebruikt in conflictgebieden of om burgers te onderdrukken.

Vrienden in het hele land

Lokale/regio Quaker bijeenkomsten:

Je bent van harte welkom!

Van leden wordt verwacht dat ze financieel bijdragen aan (zie bankrekeningen hieronder):

1. De landelijke (jaarvergadering) Quakers
2. De lokale/regiogroep (maandvergadering)
3. Abonnement op de Vriendenkring

Iedereen kant ook bijdragen aan het Quakerhulpfonds voor giften voor Quakerprojecten (al of niet vermelden welke)

Quaker Secretariaat: Religieus Genootschap der Vrienden (Quakers).

Website: quakers.nu (Peter Spreij) e-mail: secretariaat@dequakers.nl.

Penningmeester Nederlandse Jaarvergadering: (Frits Nieuwerth van den Akker)

Bankrek. NL65 TRIO 0212 3772 64 t.n.v. Quakers.

Quaker Bibliotheek: Vossiusstraat 20, 1071 AD Amsterdam, open op afspraak 'Bibliothecaris' Marianne Ijspeert, tel. 020-6125703 (06-12730475).

Quaker Literatuur: e-mail: literatuur@Quakers.nu. Bankrek.: NL65 TRIO 0212 3772 64 t.n.v. Quakers, m.v.v. Quaker Literatuur.

Amsterdamse Maandvergadering: Schrijver: Marianne Ijspeert, W. de Zwijgerlaan 21-III, 1056JD Amsterdam tel. 020-6125703, e-mail: mijquak.1@online.nl Bankrek.: NL81 INGB 0004 9200 51 t.n.v. A'damse MV Quakers.

Driebergen groep: Quakers t.a.v. W. Douma, Villa Xaverius, Rijsenburgselaan 11, 3972 EG Driebergen- Rijsenburg, contact: Quakers@marielke.nl.

Haagse Maandvergadering: Schrijver: Eoin Dubsy, e-mail: haagsevrienden@Quakers.nu, Haagse Maandvergadering, Stadhouderslaan 8, 2517 HW 's-Gravenhage. tel. 070- 3600621, Bankrek.: NL54 TRIO 0320 1956 78. t.n.v. Haagse Vrienden, Quakers.

Midden- en Zuid-Nederlandse Maandvergadering: Schrijver: Els Ramaker, Prinses Marijkelaan 31, 4002AT Tiel, tel. 0344 606818/0636361350, e-mail: els@ramaker.me, Bankrek.: NL67 TRIO 0197 6518 52 t.n.v. MZNMV Quakers.

Deventergroep: Inlichtingen: Frieda Oudakker 0644794366, email: friedaoudakker@gmail.com.

Noord Oost Nederlandse Maandvergadering: Schrijver: Kees Nieuwerth; Hoofdstraat 26; 9514 BE Gasselternijveen; k.nieuwerth@wxs.nl. Bankrek.: NL07 TRIO 0320 1956 51 t.n.v. Quakers NON MV.

Quaker Hulpfonds: Schrijver: Corien van Dorp. Bankrek: NL94 TRIO 0338 4113 64. t.n.v. Quaker Hulpfonds, Quakers. Email: hulpfonds@quakers.nu.

Vrienden voor Brussel (VVQREA): Schrijver: Corien van Dorp, tel: 070-3867309. E-mail: vvqrea@gmail.com. Bankrek. NL93 TRIO 0391 2219 65 - t.n.v.: Vrienden van de Quakerraad.

Vriendenkring: Per 1 jan. 2019 de abonnementsprijs van de Vriendenkring: €30,- voor Nederland en €75,- voor Buitenland (ook Europa). NL65 TRIO 0212 3772 64 t.n.v. Quakers met vermelding van 'Abonnement Vriendenkring'. E-mail: vriendenkringredactie@gmail.com

Waar zijn Quakerbijeenkomsten?

Algemene vergadering in Bennekom Wijdingssamenkomsten in Nederland en België

'Quakers en ik' do 16 febr. online 20.00-21.15

Opgeven bij marliestjallingii@home.nl

Amsterdam	Iedere zondag 10.30	Vossiusstraat 20, Amsterdam, info: 020-6125703 e-mail: mijquak.1@online.nl
Antwerpen	Geen vaste tijdstippen	Info: Jan Peeters, tel.: 0032.15.24 75 10 e-mail: boekrijk@hotmail.com
Bennekom	MiZuNe 2e en 4e zondag vd maand, 10.30 neem contact op met Els Ramaker	Commandeursweg 44, 6721 ZM Bennekom, e-mail: els@ramaker.me . De 2e zondag: een gesprek vanuit de stilte en daarna wijdingssamenkomst tot 11.30.
Brussel	Iedere zondag 11.00 https://quakers-belux.org	Quaker House, Square Ambiorix 50, 1000 Brussel, tel.: 00.32.2.230 49 35
Den Haag	Iedere zondag 10.30 HapStilSnap: 1x per mnd. 18:15 Graag vooraf aanmelden	Stadhouderslaan 8, Den Haag. Kinderen zijn altijd welkom. Email: haagsevrinden@quakers.nu . Info: tel. 070-3600621 online zie de link op de website quakers.nu
Driebergen	Iedere 1 ^e zondag v.d. maand 10.30.	Onze kinderen verheugen zich op gezelschap! Voor informatie: 0648255846 of per mail: Quakers@marielke.nl
Deventer	10.30 Iedere 3 ^e zondag vd mnd. Gespreksavond: info bij Frieda.	Meester Geertshuis, Assenstraat 20, Meld je aan friedaoudakker@gmail.com tel. 0644794366, email:
Gent	2 ^e woensdag 20.00-en 4e zondag 11.00. zie www.facebook.com/QuakersGent	In Buurthuis Het Hoeveke Patijntjestr 62. Gent. info: Quakercircels@gmail.com .
Groningen	2 ^e en 4 ^e zondag 10.30 in De Poort, Moesstraat 20, 9717JW Groningen,	Kinderen zijn welkom! Graag tevoren doorgeven aan: Kees Nieuwerth e-mail: k.nieuwerth@wxs.nl ; tel. 050-5712624
Zwolle	8 februari (2e wo van de maand) 17.30-19.00, huiskamerbijeenkomst.	Hap-Stil-Snap 06-23869715, aanmelden bij marliestjallingii@home.nl .

Iedere Zondag Online Wijdingssamenkomsten 10.30 iedereen (in de hele wereld) welkom, gesproken taal vooral Nederlands Gastheer: Charles Tauber. Meeting ID: 309 877 1347; Passcode: Tauber; tel.: +31 20 794 7345.

<https://us02web.zoom.us/j/3098771347?pwd=eEdtNHR5Q2pDSFpSb0dLbzJwNjhUUT09>

De rivier stroomt uit de bron

Gedicht van Egbert Jan van der Scheer

*Waar vind ik de bron
Die vult de beek
Meanderend door het groen
Voedend plant en dier
Tot hij eindigt in de rivier
Daar stroomt hij mee
Tot in de wijde zee*

*Kunnen wij ook zijn als die
beek
Ontsprongen uit die bron
Meanderend door de wereld
Vrede dragend over de aarde
Vinden wij eens samen
Die onuitputtelijke bron*

